

ANALIZA ŠKOLSKIH IZOSTANAKA S OBZIROM NA BRAČNI STATUS RODITELJA

Smiljana Zrilić
Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja
Sveučilište u Zadru

UDK: 159.92:371.212.72
Izvorni znanstveni članak
Original scientific article

Primljeno
: 2007-7-5
Received

SAŽETAK

Bježanje s nastave postaje moderan obrazac ponašanja srednjoškolaca. Sve više učenici izostaju iz neopravdanih razloga, a povećava se i broj opravdanih sati izostanaka. Razlozi su višestruki: uključuju individualne osobine učenika, kao što su adolescentne godine, emocionalni problemi, slaba samokontrola, niska razina samopoštovanja, izostanak samopouzdanja, anksioznost i bijeg od obveza i sl., zatim elemente vezane za vršnjake i širi društveni kontekst, kao što su sklonost konzumacijama, vršnjaci skloni markiranju, dokoličarenje, noćni izlasci, neuključenost u izvannastavne aktivnosti, vršnjaci skloni krađi, vandalizmu, tući itd. U školskoj sredini rizični čimbenici izostanaka mogu biti između ostalih: izostanak nastavnikove potpore, nekohezivnost razreda (negativno školsko ozračje), opširni školski programi (preopterećenost), nepridržavanje Pravilnika o ispitivanju i ocjenjivanju od nastavnika, nastava kao jednosmjern proces (autonomija nastavnika), pretolerantni i prestrogi nastavnici, škola bez stručnih suradnika, kao i učestalo antisocijalno ponašanje u školi. Brojna dosadašnja istraživanja pokazuju kako su varijable vezane za obitelj važne determinante svih oblika neprihvatljivih ponašanja u školi. Među njima najznačajnije i najistraživanije su: stil odgoja (autoritarni ili previše popustljiv), neskladan brak roditelja, roditelji konzumenti ili ovisnici, ekonomska nesigurnost, izostanak nadzora i kontrole, neangažirani ili nedosljedni roditelji, nerealna očekivanja (visoka ili preniska), jednoroditeljska obitelj, nesuradnja s nastavnicima u školi. Suvremeni fenomen spremnosti roditelja na opravdanje neopravdanih izostanaka stavlja u vezu povećanu toleranciju roditelja prema apsentiranju od školskih obveza.

U ovom radu prikazana je analiza opravdanih i neopravdanih izostanaka s obzirom na bračni status roditelja, te njihova spremnost na opravdanje neopravdanih izostanaka.

Ključne riječi: *apsentizam, bježanje s nastave, bračni status roditelja, obitelj, opravdani i neopravdani izostanci*

UVOD

U posljednje vrijeme zabrinjavajuća je učestalost pojave brojnih oblika rizičnog socijalnog ponašanja srednjoškolaca. Uz fizičku i verbalnu agresivnost, te nametljivost i prkos, bježanje s nastave najučestaliji je oblik takva ponašanja. Učenički apsentizam svakako je rizično ponašanje zbog niza opasnosti koje su u uskoj vezi s njim (slabije školsko postignuće i napuštanje škole, slaba motivacija, druženje s vršnjacima koji su skloni konzumacijama i sl.). Pravodobno uočavanje i sprječavanje daljnjeg razvoja izbjegavanja nastave spriječit će i druge neprihvaćene dimenzije ponašanja, koje prate učestale izostanke. Naročito treba posvetiti pozornost motivaciji za školovanje. Naime, rezultati studije o delikvenciji (Jenkins, 1995) potvrđuju postavljenu hipotezu istraživanja da je opadajuća razina motiviranosti i angažiranosti u školi povezana s većim brojem sati izostanaka. Različiti oblici apsentiranja učenika od nastavnih i školskih obveza promatraju se najčešće kao zasebne pojave "bježanja iz škole", ali problem je daleko, socijalno-pedagoški, složeniji pa mu je potrebno pristupiti s interdisciplinarnog aspekta. Tim više što su njegove posljedice, između ostalih, učestalo sukobljavanje s roditeljima, povećan rizik konzumacija te slabiji školski uspjeh.

OBITELJSKE DETERMINANTE ŠKOLSKIH IZOSTANAKA

U predviđanju različitih oblika rizičnog ponašanja važan je faktor obitelji (Kocijan-Hercigonja, 1996; Clark i Shields, 1997; Barbaranelli i sur., 1998; Eisner, 2004). Negativni obiteljski odnosi i slaba komunikacija pridonose riskantnom ponašanju u adolescenata. Emocionalna odvojenost od obitelji jedan je od faktora koji potiče adolescente na riskantna ponašanja kako bi se smanjio osjećaj nelagode i stresa. Oni vjeruju da im ovakvo ponašanje pomaže savladati negativna afektivna stanja uzrokovana problemima u obitelji (Caffray i Schneider, 2000). Popović-Ćitić, Žunić-Pavlović (2005) izdvajaju četiri ključna faktora rizika koji svojim prisustvom u obiteljskom okružju mogu djelovati na povećanje vjerojatnoće pojave svih oblika rizičnih ponašanja: obiteljska povijest problema u ponašanju, problemi u funkcioniranju obitelji, obiteljski konflikti i stavovi roditelja koji podržavaju rizična ponašanja. Neka istraživanja o devijantnom ponašanju povezuju fenomene devijacije s odgojnim stilovima roditelja u odnosu na perspektivu društvene prihvatljivosti. Loeher i Stouthamer-Loeber (prema Ajduković, 2000) kao rizične čimbenike navode: zanemarjuće obitelji (slab nadzor roditelja, malo vremena provedeno s

djecom); konfliktne obitelji (stalne svađe i sukobi, nasilno ponašanje, odbačenost); devijantne obitelji (roditelji agresivni, skloni delikventnom ponašanju, dijete pod velikim rizikom); kaotične obitelji (nedosljednost, slaba komunikacija i dogovor, nizak socio-ekonomski status).

Longitudinalna studija o markiranju i prekidu školovanja (Mccall, 1995) istaknula je značajne prediktorske varijable školskih izostanaka vezane uz obitelj. Učenici koji su imali znatno više stope markiranja u većem broju slučajeva su živjeli s jednim roditeljem, osjećali su da njihovi roditelji manje od njih očekuju, pokazivali su manje roditeljskog uključivanja u njihovu izobrazbu, živjeli su na nižoj društveno - ekonomskoj razini. Stupnjevita regresijska analiza pokazala je da obiteljska struktura, te roditeljska očekivanja i uvjerenja o važnosti obrazovanja igraju važnu ulogu u stupnju markiranja iz škole. Konačno, analiza odgovora učenika koji su napustili školovanje pokazala je da su im roditelji manje uključeni u njihovo obrazovanje, žive na nižem društveno-ekonomskom stupnju, imaju lošije procjene o sebi, odnosno imaju lošija obrazovna očekivanja. Najnovija istraživanja pokazuju kako disciplina u radnim navikama i uključenost roditelja u obrazovanje djece pozitivno djeluju na postignuće u školi i na motiviranost (Jenkins, 1995). Vrijeme provedeno s roditeljima u pozitivnoj je korelaciji s dobrim ocjenama, a u negativnoj s poremećajima u ponašanju (McHale i sur., 2001.) Adolescenti koji neorganizirano provode slobodno vrijeme, bez angažmana roditelja, i u socijalnim kontekstima bez nadzora, imaju i lošije ocjene u školi. Isto tako, loše ponašanje i nediscipliniranost kod djece prvog razreda osnovne škole determinira njihov budući uspjeh u školi (Tanner i sur., 1999). Možemo reći da je roditeljski nadzor i pravodobno reagiranje na neka ponašanja u najranijoj školskoj dobi vrlo važno za sprječavanje kasnijih ozbiljnijih manifestacija poremećaja. Djeca već u ranoj adolescentnoj dobi mogu isprobati neke oblike neprihvatljivog ponašanja koje se tek kasnije manifestira kao devijantno. Izostanak nadzora i nedostatak discipline u ranom djetinjstvu manifestiraju se nezadovoljstvom, neprijateljstvom, nerijetko i agresijom. U srednjem djetinjstvu rezultat je odbijanje od vršnjaka i neuspjeh u školi. Adolescenti ne prihvaćaju ni prestruge, autoritarne roditelje koji zabranama i kaznama nastoje spriječiti neka njima neprihvatljiva ponašanja. Pokazalo se da je otvoreni razgovor između djeteta i roditelja najefektivnija varijabla kod poticanja uspjeha u djece (McNeal, 1999).

Pasivnost među supružnicima, nepriznavanje različitosti, izbjegavanje razgovora te emocionalna otuđenost dovode do monotonije, koja, isto kao i učestala svađa, netrpeljivost i omalovažavanje, kulminiraju rastavom. Ponašanje bračnih parova tijekom rastave bitno utječe na djecu na svim

poljima njegove osobnosti. Vrlo često je posljedica roditeljske nebrige i slabog nadzora izbjegavanje škole, povremeno izostajanje ili trajno napuštanje. Manje izostaju iz škole učenici čiji roditelji imaju nadzor nad školskim obvezama svoje djece (McNeal, 1999). Hefty (1999) u studiji o povezanosti unutarnjih obiteljskih odnosa s izostancima iz škole potvrdio je hipotezu o utjecaju obitelji na događanja u školi. Također se pokazalo da manje izostaju učenici čiji su roditelji zadovoljni cjelokupnim školskim sustavom, a više oni čiji roditelji iznose negativne stavove o školi. Hilsberg (2005) navodi da markiranje iz škole spada u neprihvatljiva ponašanja koja roditelje najviše uznemiravaju, te i kod najstrpljivijih roditelja izaziva burne reakcije. Prestrogi autoritarni roditelji u vječitom su sukobu s adolescentom. Nitko nikoga i nikada nije uspio odgojno sačuvati samo i jedino strogim zabranama i nametanjem prevladanih oblika ponašanja (Previšić, 2000, str. 406). Razumijevanje, tolerancija i podrška roditelja nezamjenjiva je u ovoj najosjetljivijoj, najburnijoj i najkritičnijoj fazi adolescencije. Taktičan, osmišljen i umjeren odnos roditelja obrana je od brojnih negativnih utjecaja. Obiteljsko ozračje i stil odgoja roditelja od velikog su značaja za ponašanje njihove djece. Neuspješno funkcioniranje učenika u školskom okruženju u određenoj mjeri povezano je s deficijentnom strukturom i nižim socijalno-ekonomskim statusom obitelji, te izuzetno čvrsto i koherentno s narušenim obiteljskim ozračjem i neadekvatnim postupcima roditelja (Mikšaj-Todorović i sur., 1999). Bježanje s nastave povezano je s brojnim stresnim situacijama u roditeljskom domu. Tako je 87,5% bježanja uzrokovano nesuglasicama roditelja, a 43,8% ima člana u obitelji koji ima problema s alkoholom (Novy, D., 1985). Markiranje je više uobičajeno kod učenika iz nefunkcionalnih obitelji, gdje su odnosi među roditeljima trajno poremećeni (Fergusson, 1995). Obitelj se smatra samoregularajućim sustavom koji, u slučaju da postane disfunkcionalan, problematičan ili multiproblematičan (Scabini, Donati, 1992; Malagoli-Togliatti, 1996), može u sebi generirati nevolje i patnje, uslijed čega, indirektno, može utjecati na devijantne tijekove u ponašanju djece. U smislu disfunkcionalne i problematične samoregulacije, dimenzije koje se smatraju najrelevantnijim u istraživanjima se definiraju kao povezanost i prilagodljivost (Malagoli-Togliatti; Ardone, 1993); Malagoli-Togliatti, 1996). Prvo je vezano uz kvalitetu i intenzitet osjećajnih veza koje karakteriziraju odnose između članova obitelji, te upućuje na granice među podsustavima i među generacijama, na zajedničke interese i osjećaj bliskosti; drugo individualizira sposobnost obiteljskog sustava da modificira vlastite odnose i međuobiteljske uloge u odnosu na različite faze životnog ciklusa, te označava fleksibilnost glede uloge vođe i mijenjanja relevantnih shema.

Kod oba aspekta prepliću se roditeljske kompetencije/nekompetencije (samo jednog roditelja ili obaju kao vrlo utjecajnog podsustava), obiteljskih dužnosti/neobveza, stilova i modaliteta komunikacije prevalentnih u obitelji, gdje je osobito relevantan odnos prema devijantnosti, kvaliteta nadzora i praćenje (monitoring) između djece adolescenata i roditeljskih dužnosti (Patterson i sur., 1992, prema De Leo, 1998; Barbaranelli i sur., 1998), sposobnost i kompetentnost roditelja u rješavanju konflikata i adolescentnih kriza. Proučavale su se i granične situacije disfunkcionalnosti, bilo u odnosu na obiteljsku povezanost, bilo u odnosu na prilagodljivost, osobito u slučajevima multiproblematičnih obitelji, gdje postoji mogućnost bazične destruktivnosti različitih članova same obitelji (Malagoli Togliatti, 1996).

Ipak, nije moguće utvrditi direktni odnos uzroka i posljedice između tipologije obitelji kojoj dijete pripada i tipa ponašanja koje dijete manifestira. Nadalje, sa stanovišta društvene klase i kulturološke pripadnosti, te obiteljskih poteškoća, postoje drugi faktori utjecaja. I grupa vršnjaka smatra se vrlo važnom za socijalizaciju mlade osobe. O važnosti obitelji i adolescentne grupe vršnjaka puno se diskutiralo, budući da u određenim situacijama obitelj predstavlja faktor zaštite u odnosu na grupu, dok kod drugih slučajeva grupa prevladava u nedostatku obiteljskih odnosa (De Leo, 1992; 1998). Brojna literatura opisuje blizak odnos između faktora rizika povezanih uz devijantno ponašanje mladih te odlučujuću ulogu obitelji u psihološkom razvoju mladih u delikatnom periodu adolescencije.

Sve navedene studije upućuju na zaključak da disfunkcionalne obitelji djeluju kao rizični faktor neprihvatljiva ponašanja adolescenata u školi. Kako su danas sve češće jednoroditeljske obitelji izdvojili smo varijablu bračni status kako bismo utvrdili njezin utjecaj na školske izostanke. Učestalo opravdanje neopravdanih izostanaka uz pomoć roditelja također je suvremeni fenomen, te su posebno analizirane frekvencije i postotci spremnosti roditelja za opravdanje takvih izostanaka.

EMPIRIJSKI DIO ISTRAŽIVANJA

Ispitivanje je provedeno za potrebe doktorskog rada na reprezentativnom uzorku od 560 srednjoškolaca, svih razreda (1.-4.). Obuhvaćen je velik broj uzročnih i posljedičnih varijabli koje vezujemo uz apsentizam, a ovdje je prikazana analiza opravdanih i neopravdanih izostanaka s obzirom na bračni status roditelja, te njihova spremnost na opravdanje neopravdanih izostanaka.

1. Analiza neopravdanih izostanaka (ANOVA) s obzirom na bračni status roditelja

Prethodno navedena istraživanja pokazuju da je skladan brak roditelja važna determinanta koja određuje uspjeh djeteta u školi. Promjene u obiteljskoj strukturi djeluju na razvoj djece neizravno, jer dovode do pogoršane materijalne situacije i do promjena u obiteljskim odnosima (Raboteg-Šarić i sur., 2003). Izloženost roditeljskim sukobima izaziva u djece svih uzrasta značajne emocionalne probleme i probleme u ponašanju. Mehanizmi koje koriste u tome odnosu vjerojatno su različiti s obzirom na dob djece, odnosno s obzirom na dječje mogućnosti kognitivnog procjenjivanja roditeljskih sukoba. Bračni konflikti roditelja mijenjaju kvalitetu roditeljstva, pridonose agresivnom i depresivnom ponašanju djece i formiraju negativne stavove prema braku. Ne zadovoljstvo nastalom situacijom najprije se očituje u odnosu prema školi. Istraživanja se uglavnom bave negativnim posljedicama razvoda. Međutim, u novije vrijeme dobro funkcioniraju jednoroditeljske obitelji. Važno je kakav odnos ostvaruje roditelj s djetetom s kojim ostaje živjeti. Neka novija istraživanja pokazuju samo tendenciju da djeca iz obitelji čiji su roditelji rastavljeni imaju slabiji školski uspjeh. Međutim, ta razlika nije statistički značajna (Zrilić, 2004).

Tako i naši rezultati pokazuju da bračni status roditelja nije značajna determinanta učestalosti bježanja s nastave (Tablica 1.). Naime, nije se pokazala statistički značajna razlika u broju neopravdanih sati s obzirom na bračni status roditelja. Postoji tendencija da učenici roditelja koji žive u izvanbračnoj zajednici imaju veći broj neopravdanih, međutim, najvjerojatnije zbog velike razlike u veličinama pojedinih uzoraka (svega 2,15% učenika živi s roditeljima koji su u izvanbračnoj zajednici), ova razlika nije statistički značajna.

Tablica 1.

	Aritmet. sredina	F	df	p(F)
u braku	12,65584	1,45	3	0,22
u izvanbračnoj zajednici	18,58333			
razvedeni su	15,90625			
nešto drugo (udovac..)	10,45455			

2. Analiza opravdanih izostanaka (ANOVA) s obzirom na bračni status roditelja

Slično se može zaključiti i kada je riječ o opravdanim izostancima (Tablica 2.). Nema statistički značajne razlike u broju opravdanih izostanaka s obzirom na bračni status roditelja. Izgleda da roditelji sve manje djeluju na ponašanje srednjoškolaca. Izbjegavanje obveza, izlasci u kafiće, sklonost hedonizmu - komponente su koje više diktira društvo mladih, a ne roditeljski odgoj. Isto tako, danas postaje uobičajeno živjeti u izvanbračnoj zajednici ili s jednim roditeljem, te bračni status roditelja ne mora biti relevantan faktor koji djeluje na ponašanje njihove djece.

Tablica 2.

	Aritmet. sredina	F	df	p(F)
u braku	61,36574	1,18	3	0,9
u izvanbračnoj zajednici	54,81818			
razvedeni su	54,45161			
nešto drugo (udovac..)	58,21053			

3. Frekvencije i postotci spremnosti roditelja za opravdavanje neopravdanih izostanaka

Suvremene tendencije u ponašanju srednjoškolaca zahtijevaju tolerantniji odnos roditelja prema njima. Često se govori i o fenomenu velikog broja opravdanih sati izostanaka iz škole. Ponajviše zbog toga što su neki sati lažno opravdani, najčešće uz pomoć roditelja. Problem velikog broja učeničkih izostanaka teško je rješiv zbog nedostatka kriterija, često nestvarne podjele na opravdane i neopravdane izostanke, zbog paradoksalnosti opravdavanja niza situacija i goleme količine izostalog vremena s nastave (Bilankov-Hitrec, 2004). Tako se pokazalo da u dogovoru s roditeljima planski izostaje 71% učenika, a na isto pitanje upućeno roditeljima, samo njih 34% odgovara da je koristilo takvu metodu dogovorenog izbjegavanja nastave (Blažinović i sur., 2001).

Treba reći da se u nekim istraživanjima pokazalo kako je dogovor s roditeljem najmanje zastupljen kao razlog izostanaka (Ujević i sur., 2004). I naše istraživanje pokazuje slične rezultate. Naime, samo je 34 učenika (6%) uvijek sigurno da će ga roditelj podržati i opravdati izostanak. Tako je i jedna od posljedica neopravdanog izostajanja i učestalo sukobljavanje s roditeljima. Roditelji su često u nedoumici trebaju li "pomoći djetetu" uz malo laganja i popuštanja ili zauzeti principijelan stav odnosno sukobiti se s

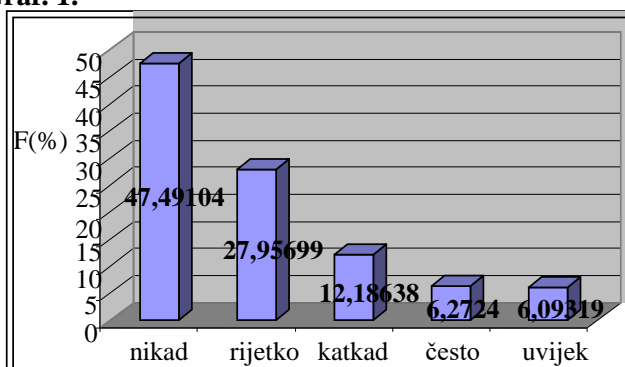
djetetom. Stalni sukobi nastaju tamo gdje se ta dva pristupa često izmjenjuju.

Pokazalo se da roditelji u većini slučajeva nisu skloni opravdavati djecu, ali postoji i znatan dio (oko 12%) onih koji ih opravdavaju uvijek ili često (Tablica 3.).

Tablica 3.

	Frekv. (N)	Postotak (%)	Kumulativni postot. (%)
nikad	265	47,49104	47,4910
rijetko	156	27,95699	75,4480
katkad	68	12,18638	87,6344
često	35	6,27240	93,9068
uvijek	34	6,09319	100,0000

Graf. 1.

Kada govorimo o bježanju s nastave, moramo istaći da je vrlo važno detektirati uzrok. Nisu svi učenici prestrašeni i ne izostaju svi zbog straha i slabe ocjene. Ako učenik izostaje s nastave zato što ga zanima besposličarenje, sjedenje u kafiću, pušenje, alkohol ili droga, govorimo o multifaktorski uvjetovanom fenomenu. Izostajanje zbog izbjegavanja slabe ocjene ne mora imati nužno duboke posljedice, ako ne postane učestalo. Ovome možemo pridodati i sate koji se izostaju u dogovoru s roditeljima, tzv. plansko izostajanje.

ZAKLJUČAK

Jednoroditeljske obitelji često su smatrane rizičnim činiteljima u nastajanju devijantnog ponašanja i psiholoških problema djece i adolescenata. Pojmu nepotpune ili razorene obitelji godinama je davano pretjerano značenje radi objašnjenja ovakvih ponašanja. Većina autora danas se distancira od toga pojma, smatrajući opravdanim da je on preopćenit, neodređen i nedovoljno diferenciran. Isto tako, većina delikventnih maloljetnika živi u potpunim obiteljima, u kojima nisu utvrđeni poremećeni odnosi ni asocijalne pojave. Činjenica je kako sukobi, neslaganje, vrijeđanje i omalovažavanje stvaraju osjećaj straha, nemir, napetost i razne negativne emocije, što pridonosi razvoju negativnih karakteristika ličnosti, a s njima i povezane oblike neprihvatljiva ponašanja (Mikšaj-Todorović i sur., 1999). Ali, postoji čitav niz drugih faktora koji utječu na ponašanje srednjoškolaca, a obiteljsko ozračje i odnosi među članovima obitelji samo su jedan od tih faktora.

Kako prilagođavanje djece i adolescenata novim životnim uvjetima nakon raspada obitelji nije toliko povezano sa samom strukturom obitelji, tj. njezinom potpunosti i nepotpunosti, nije neobično da rezultati našeg istraživanja ne dovode u korelaciju bračni status roditelja s brojem sati izostanaka. Opće je poznato da je struktura obitelji drastično promijenjena posljednjih desetljeća, te se faktori vezani za jednoroditeljske obitelji sve manje navode kao razlozi nekih neprihvatljivih obrazaca ponašanja srednjoškolaca. Nepotpuna obitelj može biti razlog teškoća koje zaokupljaju adolescenta. Ali, isto tako i potpuna obitelj u kojoj roditelji, zbog posla i svojih obveza, malo vremena provode s djecom i rijetko komuniciraju. Neuspješno funkcioniranje učenika u školskom okruženju u određenoj mjeri povezano je s narušenim obiteljskim ozračjem i neadekvatnim postupcima roditelja. No, ne bi bilo uputno generalizirati, ni pridavati važnost samo jednom determinirajućem elementu.

Stoga, možemo reći da bi više pozornosti trebalo posvetiti i situacijama u školskoj sredini, nastavi koja treba biti interesantnija, kriterijima ocjenjivanja nastavnika, ali i nekim izvanškolskim aktivnostima čime bi slobodno vrijeme učenika bilo smisleno i organizirano. Učenici bi manje napuštali nastavu kad bi se osjećali važnima i osjetili mogućnost za vlastiti razvitak i napredak. Svaki pojedini učitelj/nastavnik mora iskazati potrebu i interes za proširenje kompetencija ili njihovo daljnje usavršavanje (Jurić, 2007, str. 247).

Rezultati potvrđuju da se problem školskih izostanaka mora tretirati kao složena pojava kojoj valja multidisciplinarno pristupati.

LITERATURA

- Ajduković, M. (2000), Ekološki multidimenzionalni pristup sagledavanju činitelja rizika i zaštite u razvoju poremećaja u ponašanju djece i mladeži. U: Bašić, J.; Janković, J.: Rizični i zaštitni čimbenici u razvoju poremećaja u ponašanju djece i mladeži. Zagreb: Povjerenstvo Vlade RH.
- Barbaranelli C., Regalia C., Pastorelli C., (1998), Fattori protettivi del rischio psicosociale in adolescenza, "Età evolutiva", 60, (93-100.)
- Bilankov, M., Hitrec, S. (2004), Izostanci učenika srednjih škola. Zagreb: HPKZ, Napredak, br. 1., (62-72).
- Blažinović, K., Gregurić Lj., Hitrec S. (2001), Izostanci – izbor učenika. Zagreb: Školske novine, br. 4.
- Caffray, M.C. i Schneider, L.S. (2000), Why do they do it? Affective motivators in adolescent's decisions to participate in risk behaviours. *Cognition and emotion*, 14(4), (543-576).
- Clark, R. i Shields, G. (1997), Family communication and delinquency. *Adolescence*, br. 32.
- De Leo G. (1992), La famiglia nel processo di costruzione della devianza, in Scabini E., Donati P. (a cura di), op. cit.
- De Leo G. (1998), La devianza minorile. Carocci, Roma.
- Eisner, M. (2004), Prema učinkovitijoj prevenciji nasilja mladih – prikaz stanja. U: Nasilje u školama – izazov lokalnoj zajednici. Zagreb. Ibis grafika d.o.o.
- Fergusson, D., (1995), Truancy in adolescence. *New Zealand Journal of Educational Studies*, Vol 30(1), 1995. (25-37).
- Hefty, D.L. (1999), The social context of truancy: Family-school and intrafamilial relationship variables as a function of unexcused absences. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities & Social Sciences*, Vol. 59(9-A), (33-61).
- Hilsberg, K.R. (2005), Nonviolent Resistance: A New Approach to Violent and Self-Destructive Children. *Journal of Child and Family Studies*, Vol. 14(2), (313-315).
- Jenkins, P.H. (1995), School delinquency and school commitment. *Sociology of Education*, Vol. 68(3), (221-239).
- Jurić, V. (2007), Kurikulum suvremene škole. U: Previšić, V. (ur): Kurikulum, teorije-metodologija-sadržaj-struktura, Zagreb: Zavod za pedagogiju (217-261).
- Kocijan-Hercigonja, D. (1996), Moje dijete se mijenja – u čemu je problem. Zagreb: Školska knjiga.

- Malagoli Togliatti, M. (1996), Famiglia e adolescenza, condizioni di rischio e risorse psicosociali. "Età evolutiva", 53, (99-104).
- Malagoli Togliatti, M. i Ardone, R. (1993), Adolescenti e genitori. Una relazione affettiva fra potenzialità e rischi. La Nuova Italia Scientifica
- Mccall, R.J. (1995), A mini-longitudinal study of truancy and school dropout. Dissertation Abstracts International Section A: Humanities & Social Sciences, Vol. 56(2-A).
- McHale, M. S.; Crouter, C. A. i Tucher, J. C. (2001.), Free-Time Activities in Middle Childhood. Child Development, Vol. 6., (str. 1764-1778)
- McNeal, R. B. Jr (1999), Parental involvement as social capital: Differential effectiveness on science achievement, truancy, and dropping out. Social Forces, Vol. 78(1), (117-144).
- Mikšaj-Todorović, Lj., Vučinić-Knežević, M. i Uzelac, S., (1999), Procjene nastavnika o obiteljskim prilikama kao čimbeniku rizičnosti socijalnog ponašanja. U: Rosić, V. (ur.): Nastavnik – čimbenik kvalitete u odgoju i obrazovanju. Zbornik radova Drugog međunarodnog znanstvenog kolokvija. Rijeka: Filozofski fakultet (510-521).
- Novy, D. (1985), The relationship between adolescent life stress events and delinquent conduct including conduct indicating a need for supervision. Adolescence, Vol. 20(78), (313-321).
- Popović-Čitić, B. i Žunić-Pavlović, V. (2005), Prevencija prestupništva dece i omladine, Beograd: MPIS RH i PDS.
- Previšić, V. (2000), Slobodno vrijeme između pedagogijske teorije i odgojne prakse. HPKZ, Napredak, br. 4., (403-409).
- Raboteg-Šarić, Z.; Pećnik, N.; Josipović, V.: (2003): Jednoroditeljske obitelji: osobni doživljaj i stavovi okoline, Zagreb: DZZOMM.
- Scabini E., Donati P.(1992), Famiglie in difficoltà tra rischio e risorse. Vita e Pensiero, Milano.
- Scabini E., Marta E., Rosnati R. (1995), Rischio familiare e rischio sociale: una ricerca sulle famiglie con tardo-adolescenti. U: D'Alessio M., Pio E. Ricci Bitti, Villone Betocchi G. (a cura di), Gli indicatori psicologici e sociali del rischio. Modelli teorici e ricerca empirica, Gnocchi Editore, Napoli.
- Tanner, J.; Davies, S. i Grady, B. (1999), Whatever happened to yesterday's rebels? Longitudinal effects of youth delinquency on education and employment. Social problems, Vol. 46(2), (250-274).
- Ujević, A. i sur. (2004), Uzroci i posljedice namjernog izbjegavanja nastave, Split: Školski vjesnik, br. 1-2., (5-28).

Zrilić, S. (2004), Povezanost odgojnih postupaka roditelja i školskog neuspjeha, neobjavljeni magistarski rad, Filozofski fakultet u Zagrebu.

Zrilić, S. (2007), Integrativni pristup istraživanju apsentizma učenika. Neobjavljena doktorska disertacija, Filozofski fakultet u Zagrebu.

ANALYSIS OF SCHOOL ABSENCE IN VIEW OF MARITAL STATUS OF THE PARENTS

ABSTRACT

School nonattendance has become a modern behavior pattern of high school students. There is an increasing number of students who skip classes without a justified cause, so the total number of absences increases constantly. There are several reasons for such a behavior, and they mostly include individual characteristics of students (adolescence, emotional problems, low self-control, low self-respect and self-esteem, anxiety, avoiding duties), and elements related to peers and wider social context (alcohol and drug consumption, peers that practice nonattendance, idleness, partying, avoiding extracurricular activities, propensity for stealing, vandalism, fights, etc.). Some of the most important risk factors for nonattendance are: lack of teachers' support, non-cohesive class (negative school environment), extensive curriculum (overloading), teachers' failure to comply with the regulations related to testing students' knowledge, teaching as a one-way process (teachers' autonomy), overtolerant or overstrict teachers, lack of professional associates, frequent antisocial behavior in school, etc. Past researches showed that the variables related to family are important determinants of all forms of unacceptable behaviors in school. Some of the most important and most researched determinants are: education style (authoritative or overtolerant), malfunctioning marriage of the parents, addict parents, economic uncertainty, lack of supervision and control, noncommitted and inconsistent parents, inadequate expectations (too great or too low expectations), single parents, lack of cooperation with teachers. The modern phenomenon of parents' readiness to excuse the unjustified absence from school is closely related to increased tolerance of the parents toward school absence.

This paper analyses the justified and unjustified absences in relation to marital status of the parents and their readiness to excuse their child's unjustified absence from school.

Key words: *absence, nonattendance, parents' marital status, family, justified and unjustified absences*